

D'un punt de vista llibertari

2

Setembre 2010

Periòdic de freqüència imprevisible
Edita: Societat Cultural Ajuda Mútua
Correu: interhelpeo@gmail.com
Dipòsit Legal: B-32994-2010

L'anarquisme (1)

Què és l'anarquisme?*

Allò que caracteritza l'anarquisme és l'absolut rebuig de l'estat. Els anarquistes entenen que un poder **sobre** la societat, que n'és independent, només pot servir com a eina d'opressió. Per això, s'oposen a tota mena d'estat i de govern, ja que la societat que propugnen es basa en la llibertat, la igualtat i la justícia.

Així, doncs, els principis de la proposta anarquista són: democràcia directa, propietat col·lectiva dels mitjans de producció, igualitarisme i ajuda mútua.

Democràcia directa: els ciutadans han de regir-se ells mateixos de forma democràtica. La supressió de l'estat no implica la desorganització de la societat, sinó que l'aparell organitzatiu no escapi al control immediat dels ciutadans, creant una casta dirigent com a l'actualitat. Per això, les assemblees de ciutadans escolliran **representants**, no governants, que actuaran segons allò decidit per la majoria i que podran ésser reemplaçats en qualsevol moment. La actual democràcia formal només és una dictadura encoberta.

Col·lectivisme: el veritable poder és el poder econòmic. Per això, tota democràcia real ha de començar per la democràcia econòmica i aquesta només és possible, si el capital i els mitjans de producció són propietat de tota la societat.

Igualitarisme: la democràcia directa política i econòmica és la condició indispensable per poder acabar amb l'explotació de l'home per l'home. Només una societat amb tots els seus membres iguals, amb idèntics drets i obligacions, amb idèntiques possibilitats i amb idèntica capacitat de decisió pot ser una societat justa.

Ajuda mútua: aquesta societat llibertària només podrà assolir-se, si es substitueix l'actual competitivitat entre persones, col·lectius i països per l'ajuda mútua i la solidaritat, creant una comunitat internacional en la que tots els seus membres col·laborin entre ells per damunt de fronteres, races i qualsevol altra diferència.

Així, les grans consignes de l'anarquisme han estat i són: abolició de l'estat, abolició de la propietat privada dels mitjans de producció i del treball assalariat, supressió de les fronteres i solidaritat internacional.

* En propers números ens preguntarem: és possible l'anarquisme o és una utopia d'altres temps? és necessari avui? com es pot avançar cap a una societat llibertària?

Democràcia formal o

És certament curiós i motiu de preocupació que, quan es pregunta als habitants d'aquest país per llurs principals problemes, mai no es menciona la manca de democràcia. És molt greu que la ciutadania hagi acceptat, sense piular, que aquest (la democràcia representativa o parlamentària) és l'únic sistema polític possible, "el menys dolent", com solen dir els propis polítics.

Perquè realment podem parlar de la democràcia como "govern del poble"? Un sistema polític basat en estructures jeràrquiques (antidemocràtiques), com són els partits polítics, que segresten durant 4 anys el vot per intercanviar-lo com cromos, sense cap responsabilitat real sobre llurs accions, ignorant la gran majoria de la població que no té capacitat per fer-se sentir del sistema. Avui en dia, la democràcia ha estat reduïda a una façana per encobrir (i protegir) el poder dels grans capitals. La majoria dels principals partits polítics tenen el mateix programa que ve predeterminat pels bancs i els especuladors financers, les empreses i les institucions globals (FMI, OMC, BM ...)

Està clar que la democràcia parlamentària no representa al poble ni els seus interessos. Cal substituir-la per la Democràcia Directa (DD): el sistema polític en què el poble exerceix son poder de forma clara, sense representants i per mitjà de mecanismes directes de decisió.

Jean-Jacques Rousseau la defensava. Un dels arguments de la seva obra *El contracte social* diu: «La sobirania no pot ser representada per la mateixa raó de ser inalienable; consisteix essencialment en la voluntat general i a la voluntat no se la representa: o n'és una o n'és una altra. Els diputats del poble no són ni poden ser representants; són només els seus comissaris i, en definitiva, no poden resoldre res. Tota llei que el poble en persona no ratifica, es nul·la, és a dir, no és una llei.»

És un sistema possible? Actualment existeixen inicis d'experiències de DD a països com Suïssa, Estats Units, Itàlia, Uruguai, Alemanya... En aquests estats, per mitjà de la recollida de signatures en un termini determinat (finançada pel govern, per exemple, a Alemanya,) els ciutadans tenen la possibilitat, a través d'un referèndum de proposar noves lleis (inclosa la reforma constitucional), sense que calgui tramitar-les als parlaments nacionals o regionals, modificar lleis aprovades per aquests parlaments, revocar càrrecs electes...

Compari's amb la situació a Espanya: els ciutadans només poden introduir proposicions de llei en el Congrés, avalades per 500.000 signatures (65.000 a Catalunya) recollides en un període de 6 mesos. Sempre que no es tracti de modificacions de lleis orgàniques ni d'assumpes de caràcter internacional. A les poques ocasions en què s'ha pogut complir aquests requisits, s'ha aprovat una llei totalment contrària a la iniciativa popular, per exemple, la Llei d'Incineració de Residus al Parlament de Catalunya.

I, a un nivell més proper, als ajuntaments, tenim el cas famós i paradigmàtic de Porto Alegre (Brasil), on des de 1989 els pressupostos municipals es defineixen a partir de l'assemblea de ciutadans que, a més a més, pot fiscalitzar el correcte ús dels diners públics.

Un argument clàssic contra la DD es basa en què "els temes sobre els que tenen que decidir els governants són massa complexos per ser entesos de tots els ciutadans". Si suposem que això és cert, llavors els ciutadans, al no poder comprendre'ls, no poden

democràcia directa?

saber si l'acció realitzada pels seus representants és la correcta, la qual cosa significa que no poden valorar les decisions preses per llurs governants ni a ells mateixos, aleshores com escollir els nostres líders? Analitzant-t'ho així, podem veure que no es tracta d'un argument contra la DD, sinó contra la democràcia mateixa, la qual cosa és molt greu.

Nosaltres, però, no en tenim prou amb les pseudo-pràctiques de DD explicades abans. Volem més! Volem una democràcia directa real i total. Volem desmantellar els mecanismes del poder, mentre guanyem espais cada cop més amplis d'autonomia i de gestió participativa.

El model de democràcia directa (o consensual) anarquista, com l'anarquia en son conjunt, representa una visió de la societat que s'enfoca sobretot als micronivells de la mateixa. La preocupació no està en la relació entre el govern i els governats, sinó únicament entre els governats que es desfan del govern. La idea és que la gent s'uneixi als nivells més bàsics, de forma independent i autònoma, i en col·laboració amb els seus conciutadans, prengui decisions que corresponen a les seves pròpies necessitats i no a les dels dirigents que la controlen o volen controlar-la. Aquestes resolucions són revocables en tot moment.

Tot aquest procés està basat en el principi del consens de l'assemblea, perquè la DD anarquista no està lligada al concepte de govern de la majoria. I a més totes les persones que són desfavorides per un acord tindrien dret de vet en aquest procés de presa de decisions. Això els permet anul·lar la resolució de manera que una discussió pugui començar de nou.

Idealment, hi ha consens o acceptació unànime i adhesió a una decisió o a una perspectiva sobre la decisió. Aquest és el paradigma de la democràcia consensual.

Per abordar problemes que traspassen les fronteres de la població, els municipis democratitzats d'una regió determinada formarien una confederació, enviant delegats a un consell confederal. Aquesta confederació no seria un estat, ja que estaria totalment controlada per les assemblees de ciutadans. Els delegats enviats només tindrien poder per tractar decisions preses per llur assemblea, quedant supeditats a ella. Els comitès intermedis entre ciutats o entre barris d'una mateixa ciutat no tindrien cap capacitat de presa de decisions; són comitès de discussió o cercles en els que totes les persones afectades poden ajuntar-se i participar en el debat. L'objectiu final és arribar a recomanacions que puguin ser acceptades per tots els implicats i tornar amb aquests suggeriments als grups de base. Això permetria la cooperació interregional.

Evidentment, aquest procés de DD exigeix un alt grau de motivació i conscienciació per part de totes les persones que hi intervenen. Una reevaluació de nosaltres mateixos com individus, no com marionetes del sistema, amb l'objectiu final de fer de l'estat quelcom suplerflu, d'eliminar les elits polítiques i econòmiques actuals.

Utopia? Potser, però la història demostra, una vegada i altra, que és possible canviar son curs. I, en els moments actuals, en els que no només falta democràcia, sinó en els que el poder mostra la seva autèntica cara de destructor del planeta Terra, més que mai cal la intervenció directa del poble.

La “Roja”

L'origen d'aquest escrit rau en la visita a la meva família a un poble de Castella. Allà em va cridar l'atenció la multitud de banderes espanyoles que guarnien la plaça. Vaig comentar als meus familiars que, per a algú que venia de Catalunya, allò era un fet xocant, ja que existia cert prejudici social vers l'ensenyà (força justificat, d'altra banda). La casualitat volgué que els meus familiars em tornessin la visita en ple mundial de futbol i èxtasi de “La Roja”. Lògicament, quan veieren multitud de balcons guarnits amb la bandera espanyola, es sorprengueren a causa de la conversa d'un parell de mesos abans. Jo jurava i perjurava que aquell fenomen era quelcom nou per a mi, que mai havia vist tantes banderes espanyoles juntes, però la veritat és que no podia negar l'evidència. A més, si al tema de la guerra de banderes i “La Roja”, afegim la polèmica sobre la prohibició de les curses de braus, l'estatut i la violència dialèctica d'alguns mitjans de comunicació, trobem un principi de polarització de la societat catalana enfrontada pels nacionalismes català i espanyol. Aquesta tensió, aquest defici, es mostra de manera més patent en aquells que, com el que signa, vivim a cavall de dos mons, l'oficial o català i els matern-familiar o espanyol. En aquesta complexa situació, solia trobar-me defensant posicions normalment contraposades a l'interlocutor de torn; és a dir, davant del nacionalista català, defensava el mestissatge amb allò espanyol i, davant del nacionalista espanyol, intentava imposar el “seny català”. En cap de les dues situacions em sentia plenament jo. M'equivocava entrant en aquestes absurdes guerres patriòtiques en comptes de combatre-les directament amb el millor remei contra les banderes i les pàtries: la proposta llibertària, la meva pròpia ideologia, l'**anarquisme**.

L'enfoc d'aquesta absurda controvèrsia des d'un punt de vista estrictament llibertari suposà, en primer lloc, una gran tranquil·litat d'esperit, un nirvana ideològic en el que tots els conceptes s'aclarien definitivament i em col·locaven en una posició de clarividència. Mirat amb aquests nous ulls, el debat es buidava, la manipulació nacionalista es feia evident i les diverses posicions defensades resultaven superficials. La meva màxima, el meu principi vital es tornava a ajustar, amb el recurs a tots el tòpics, que no són sinó síntesi d'una idea: sóc per sobre de tot **ciudadà del món**, els meus germans no són el president de la Caixa o del Banc de Santander. No tinc res en comú amb ells, tret de l'etiqueta d'espanyol o català. Els meus interessos, els meus problemes, les meves experiències, estan més aprop de qualsevol treballador de Valladolid, Barcelona o la Xina que de les del patriota Joan Laporta. Les **pàtries són divisions artificials** d'una mateixa terra que fraccionen artificialment la societat i afavoreixen l'omissió, l'oblit de l'única divisió present al llarg de la història: això és, la de rics i pobres, la del poder i del súbdit. Recordem que les pàtries o nacions son conceptes moderns que sorgeixen no abans del segle XIX, una vegada que la burgesia s'ha fet amb el control polític, i són utilitzades com element cohesionador, un cop que la religió i l'església han perdut llur efecte anestèsic. **Les banderes no són més que draps de colors** pels que la gent és capaç de morir, tanmateix, aquests solen ser sempre els mateixos, els habitants dels estrats socials més baixos que són utilitzats com carn de canó per aquells que, escudant-se en la pàtria i la bandera, solen amagar interessos més mundanals i materials. El **nacionalisme** per definició, ja sigui català o espanyol, **és conservador**. El nacionalista és un acèrrim seguidor de les tradicions i els costums del lloc on va nàixer per molt retrògrades que puguin semblar i son objectiu no es altre que tenir una nació amb estat propi i no una verdadera transformació de la societat en el camí de la llibertat i la justícia. L'alliberament social queda en segon terme i, a la pràctica, només ve a significar la substitució d'una burgesia per una altra.

Tot això em va servir de crida a l'atenció per defensar amb tot el meu orgull, lliure de qualsevol prejudici, unes idees tan aparentment simples com les de l'anarquisme en relació a les qüestions nacionals. Definitivament, la nostra és aquesta tercera via, la de l'internacionalisme, la que posa a la persona per damunt de banderes, creences o colors.